

Detailbeschrijving bij de film

AV6345 Joodse bruiloft Barend en Mimi Boers-Dwinger, Leeuwarden 1939*

KODAK SAFETY FILM** – Datum: 18 april 1939 DEEL 1

Opname van de woning aan de Emmakade 30-31 (zuidkant)***. De bruid woonde op Emmakade 31. Een dienstmeisje opent de deur. Rechts in beeld **Max (Marcus) Dwinger** (Leeuwarden 16/3/1922 – Amsterdam 2003/4) jongste broer van de bruid en tijdens de oorlog vliegenier bij de R.A.F. (Royal Air Force). Een pakket wordt gebracht door **Emil Haber**, pleegbroer van de bruidegom. **Emil Haber** was een Hongaarse vluchteling die na de Eerste WO werd geadopteerd door de ouders van de bruidegom. Dienstmeisje neemt het pakket in ontvangst. Bruidegom **Barend Boers** (Amsterdam 31/1/1910 – Cannes, Frankrijk 30/3/1979) arriveert met het bruidsboeket en gaat naar binnen, gevolgd door **Emil Haber**. Familieleden komen naar buiten, waaronder **Mozes Dwinger**, vader van de bruid. Het dienstmeisje houdt de deur open.

In chronologische volgorde verlaten de woning: **Jette Boers-Brilleslijper** - moeder van de bruidegom (Amsterdam 05.03.1869 – Amsterdam 28/7/1970)

Maartje (Tilly) Schenk (houdt haar hoed vast) – moeder van de bruid (Schoonhoven 28/12/1892 – Amsterdam 28/7/1953)

Mozes Dwinger – vader van de bruid (Leeuwarden 6/11/1886 – Auschwitz 25/7/1942).

Abraham Boers – broer van de bruidegom (Amsterdam 27/4/1901 – Dachau 23/2/1945)

Francine Schenk-de Brink- grootmoeder van de bruid van moeders kant, (Lienden/Buren 1868 – Sobibor 14/5/1943). Gehuwd met **Alexander Schenk**, geboren 1854 Schoonhoven. De man die naast/half achter Francine Schenk-de Brink loopt, is waarschijnlijk Hijman Schenk (Schoonhoven 4/10/1894 -11/6/1943 Sobibor), zoon van Francine, broer van Maartje, oom van de bruid.

De trouwkoets met twee witte paarden ervoor en een koetsier op de bok komt aanrijden. Op de achtergrond zien we de Emmakade met aangemeerde schepen. De drie bruidsjonkers, **Emil Haber**, **Max Dwinger** en **Maurice Boers** (Amsterdam 2/9/1922 – Israël 2010), zoon van de oudste broer van de bruidegom, Abraham Boers, neefje van de bruidegom, verlaten de woning, gevolgd door het bruidspaar. Bruid **Mimi Dwinger** (Leeuwarden 1917- Amsterdam 2007) wordt door het dienstmeisje en **Louis Boers**, broer van de bruidegom (Amsterdam 6/3/1905 – Sobibor 2/7/1943), geholpen met haar opwaaiende sluier. Close-up van het bruidspaar in de koets.

Opname van het Leeuwarder stadshuis aan het Hofplein 38. Boven de hoofdingang wordt het opschrift 'Pax et Justitia' (Door Vrede en Gerechtigheid) in beeld gebracht. Aan weerszijden van het raam boven de ingang de twee beelden die de personificaties zijn van de begrippen Pax en Justitia.

Familieleden en genodigden van het bruidspaar stappen uit de koetsen. Als eerste stapt uit **Mozes Dwinger**, vader van de bruid, gevolgd door **Jette Boers-Brilleslijper**, moeder van de

bruidegom.

Tweede koets: **Maartje Schenk**, moeder van de bruid, gevolgd door **Abraham Boers**, de oudste broer van de bruidegom.

Derde koets: **Francine Schenk**, grootmoeder van de bruid met haar zoon, **Hijman Schenk** en **Louis Boers**, broer van de bruidegom.

Vierde koets: De bruidsjonkers: **Maurice Boers**, **Max Dwinger** en **Emil Haber**.

Vijfde koets: Bruidspaar **Barend Boers** en **Mimi Dwinger**.

Beelden van het Hofplein, af en aan rijdende koetsen en op de achtergrond voorbijgangers en fietsers. Ten slotte stappen ook de bruid en bruidegom uit de trouwkoets en lopen het stadhuis in.

Na de voltrekking van het burgerlijk huwelijk verlaten familieleden en genodigden het stadhuis en stappen in de gereedstaande koetsen, gadeslagen door voornamelijk jeugdige inwoners van Leeuwarden.

In chronologische volgorde komen het stadhuis uit: **Maartje (Tilly) Schenk**, moeder van de bruid, met **Abraham Boers**, oudste broer van de bruidegom.

Hijman Schenk, oom van de bruid, met zijn moeder **Francine Schenk-van Brink**, grootmoeder van de bruid. De drie bruidsjonkers, v.l.n.r. : **Emil Haber**, **Maurice Boers** en **Max Dwinger**. Familieleden verlaten het stadhuis. Het bruidspaar verlaat het stadhuis en stapt in de trouwkoets.

Straatbeeld van de Sacramentsstraat richting de Grote of Jacobijnerkerk. Bruiloftsgasten stappen uit een auto, fietsers komen aanrijden en ook de jeugd kijkt nieuwsgierig toe. Een man stapt uit de koets. Op de achtergrond: straatbeeld van de Sacramentsstraat richting Voorstreek en een uithangbord (sigaren en sigaretten: W. de Vries). De trouwkoets met twee witte paarden komt aanrijden vanaf de Voorstreek. Langs de kant toeschouwers. Er staan veel fietsen langs de kant. Een in een witte stofjas geklede man (winkelier) komt even naar buiten en kijkt de koets na. De bruid wordt geholpen bij het uitstappen. Veel omwonenden, voornamelijk jeugd en op de achtergrond een zwarte auto.

Familieleden en gasten betreden de synagoge:

Uit de koetsen stappen in volgorde: **Jette Boers**, moeder van de bruidegom, **Mozes Dwinger**, vader van de bruid, **Abraham Boers**, broer van de bruidegom, en een aantal mensen van wie niet bekend is wie het zijn. Zij lopen de synagoge in.

Opname van Hebreeuwse opschrift op een muur van de synagoge. Dit is een citaat uit Psalm 45: 'Leidt hen binnen in het paleis van de Koning'. Onder de tekst op het bord staat het Hebreeuwse jaar (christelijke jaartelling: 1815).

Bruidspaar stapt uit de koets.

KODAK SAFETY FILM DEEL 2

Beeld van het interieur van de synagoge aan de Sacramentssteeg te Leeuwarden. Kaarsen worden aangestoken. Op de rug gezien: voorzanger (**Frank**) met een *tallit* (Joods gebedskleed) op de *bima* (verhoging in de synagoge met de lezenaar, waarop ook de Thora wordt gelezen). Opname van bruiloftsgasten, mannen en vrouwen gescheiden. Beeld van voorzanger **Frank** die zich buigt over het gebedenboek met de zeven zegeningen, de

sjeva berachot, die worden uitgesproken of gezongen tijdens de huwelijksliturgie. De mannelijke gasten in de synagoge staan en dragen allemaal een hoed. De bruid komt naar voren lopen. De voorzanger, rabbijn of een van de twee getuigen leest de *ketuba* (huwelijksakte) voor en tekent deze. Rabbijn **Abraham Salomon Levisson** en mannelijke genodigden op de achtergrond. **Levisson** was opperrabbijn van de ressorten Friesland en Drenthe. Hij spreekt het bruidspaar toe. Het bruidspaar zit naast elkaar onder de *choepa* (huwelijksbaldakijn). Opname van de bruidsjurk, het boeket en de mozaïekvloer van de synagoge. **Levisson** overhandigt de bruidegom een gebedskleed. Liturgische handelingen. De bruidegom tekent de huwelijksakte. De bruid drinkt wijn uit een kelk die door rabbijn **Levisson** wordt aangeboden aan de moeder van de bruid. De bruidegom heeft nu het gebedskleed om zijn schouders. De ring wordt om de rechter wijsvinger van de bruid geschoven. Mimi drinkt uit een wijnkelk en Barend glimlacht naar de camera. Op de rug gezien: opperrabbijn **Levisson** en voorzanger **Frank**. De bruid drinkt nogmaals wijn uit een kelk, die haar wordt aangeboden door een lid van de synagoge.

De receptie in hotel **De Duitse Adelaar****** aan de Lange Marktstraat te Leeuwarden. De bruid in beeld. Bruiloftsgasten praten, drinken een glaasje advocaat en eten een gebakje. Genodigden in beeld. De drie bruidsjonkers. Een vrouw heft haar glaasje om te toosten. Een lachend bruidspaar en gasten (waaronder rabbijn **Levisson** en voorzanger **Frank**) in een ontspannen sfeer. **Mozes Dwinger**, de vader van de bruid, lachend in beeld.

EINDE FILM ———

* *Barend en Mimi leren hebben elkaar leren kennen toen Barend als 14-jarige het vak van de lompenhandel leerde bij de familie Dwinger in Leeuwarden. Mimi was toen 7 jaar oud.*

** *De film zou gemaakt kunnen zijn door fotozaak Dwinger uit Leeuwarden. J. Dwinger was vanaf 1903 fotograaf en winkelier. Hij was getrouwd met Cato (Kaatje) Dwinger-Cohen. In 1921 heeft de familie Dwinger een fotozaak aan de Oostergrachtswal 9. Uit een advertentie in*

de LC van december 1940 blijkt dat Molenpad 1^e deur het adres van de fotozaak is.

*** Het pand aan de **Emmakade 30-31** is een joods pension geweest. Het pension-rusthuis *Wolffs*, waar de moeder van de bruid, mevrouw *Dwinger-Schenk*, na haar scheiding van haar man **Mozes Marcuszoon Dwinger**, pensionhoudster was.

**** Het Joodse hotel **De Duitse Adelaar** was gevestigd aan de Lange Marktstraat 18 te Leeuwarden. Het pand is omstreeks 1878 gebouwd. Rond de eeuwwisseling verandert *Samuel Cohen*, hotelhouder te Utrecht, de naam in *De Duitse Adelaar*. In de jaren voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog worden er joodse vluchtelingen ondergebracht, waarbij opperrabijn A. S. *Levisson* een belangrijke rol heeft gespeeld. Tot 1977 was het hotel-restaurant eigendom van de familie *J. Goes* onder de namen: *pension Goes* / hotel-restaurant *De Vier Leeuwen*.

Mogelijke aanwezigen, die misschien te zien zijn op de film:

Aron Dwinger (Leeuwarden 29/12/1887 – gefusilleerd in Leusden op 26/4/1942), oudere broer van **Mozes Dwinger** (vader van de bruid). Aron woonde op de Noordersingel 66 in Leeuwarden. Mozes Dwinger zelf woonde na de echtscheiding (begin jaren dertig) in de 1ste Koestraat 51 te Leeuwarden.

Clara Dwinger (Leeuwarden 14/6/1891 – 14/10/1947), zuster van Mozes Dwinger en tante van de bruid. **Judith Dwinger** (Leeuwarden 16/3/1890 – Auschwitz 11/12/1942), zuster van Mozes Dwinger en tante van de bruid.

Vroukje Dwinger (Leeuwarden 11/8/1894 – Amsterdam 9/10/1972), getrouwd met Daniël Zaligman en na diens overlijden hertrouwd met diens broer Salomon Zaligman. Zuster van Mozes Dwinger en dus een tante van de bruid.

Mozes Dwinger en zijn broer en zusters waren kinderen van **Marcus Mordechai Dwinger** (Leeuwarden 14/7/1857 – Leeuwarden 28/7/1911) en **Mietje Mindele de Bruin** (Leeuwarden 6/9/1858 – Leeuwarden 4/10/1926)

Maartje Schenk, moeder van de bruid, die op de film voorkomt, had een broer en een zuster. Haar broer **Hijman Schenk** is op de film te zien, samen met **Francine Schenk-van Brink**, de grootmoeder van de bruid. Misschien is ook **Geertrui Schenk**, zuster van Maartje Schenk te zien. De familie Schenk kwam uit Schoonhoven.

Mozes Dwinger (vader van Mietje) had een florerende handel in lomp en metalen in Leeuwarden, evenals de gebroeders Boers in Amsterdam. *Uit de periodiek 't Kleine Krantsje HCL: [1988] "Mozes Dwinger, die zijn bedrijf heeft in de Jacob Binckesstraat, zoals we net hebben gezien, heeft zijn woonhuis aan de Emmakade. Hij is getrouwd met*

Maartje Schenk (1892), die zich behalve als huisvrouw ook als pensionhoudster verdienstelijk maakt. Het echtpaar heeft drie kinderen, een dochter, *Mietje* (1917) en twee zoons, *Alexander Marcus* (1919) en *Marcus ofwel Max* (1922). In 1937, wanneer zij twintig is, verhuist *Mietje* naar Engeland. ”